

כין בביתו עם בנותיו ברנע ואורה
אני במיעוט קטן ביישובי.

אני רות העולם הזה

● אז מה כין?
שאשתוק, שלא אצא עם ריעותי החוצה, שלא אדבר. מישו פנה לאשתי ואמר לה: "איך זה שאדם העוסק בחינוך, מרשה לעצמו להתבטא מבחינה פוליטית." הוא מעולם לא שאל מדוע אני מחזיק בריעות אלה.

● אגב, מה דעתה של אשתך?
גם אשתי וגם הילדים קיצוניים ממני. אין לנו ויכוחים, אבל יש לנו דיונים פוליטיים. אשתי טוענת שאין מקום לשני עמים כאותו חבל ארץ. אני מסכים איתה, אבל הדרך לפיתרון שונה.

● מהי הדרך שלך?
אני מוכן להתפשר. אני תמיד אומר שמי שהולך לקיוני, ולוקח איתו את כל הבית, הרכוש, ההסכנות, השטרות הבנקאיים, ושם הכל על השולחן, יכול להפסיד את הכל. כלומר, אם הולכים על כל הקופה אפשר להפסיד את כולה. אני מעדיף לשים 10 אחוזים על השולחן, ולדעת שאני שומר על 90 האחוזים הנותרים.

לגבולות ההבטחה, אבל לא אציע לכבוש את הגילעד והכשן. לדעתי הם פועלים מבלי לשקול את תכתיבי המציאות.

● לאן סוחרת הפלג הקיצוני?
הם טומנים את ראשיהם בחול, וטוענים שגם בתייענה הטומנת ראשה בחול ממשיכה לחיות טוב. אבל הם לא רואים את הסכנות. לאו דווקא הסכנה מהערבים. הסכנה היא בתוכנו, שנאכר את הפרופורציות, שנשלט על שני מיליון ערבים בגבולות ארץ ישראל, שנשלט אותם מזכותיהם האזרחיות. היהדות לא רוצה בזה. זה נוגד את המוסר היהודי. אסור לנו להכתיב מצב כזה לעם אחר, בין אם אנו צודקים בין אם לאו.

הבעיה היא בראש ובראשונה שלנו. אני לא מתייחס לשאלה מה המצב גורם לערבים, אלא מה הוא גורם לנו. אין לי ספק שהמצב, כפי שהוא, ימיט עלינו אסון. אם נעצום את העיניים ונחשוב שהזמן פועל לטובתנו, ושנוכל להמשיך ולשלוט, נמוטט בכוא הזמן את המירקם המוסרי של המדינה.

● ממה אתה חושש בעיקר?
אם לא נפתור את הבעיה עכשיו, הערבים יקבלו את הכל, עד גבולות 1967 ואפילו יותר מזה. לא מפני שהם חזקים, אלא מפני שאנחנו ממוטטים את עצמנו, והאמריקאים גם לא יעשו לנו חיים קלים. המצב הגיאוגרפי יכריע אותנו ביום מן הימים.

● אז מה צריך לעשות, לדעתך?
לפי דעתי, תחילה יש לשבת ולברוק היכן יש אזורים ערביים צפופים אוכלוסייה, ולתת אותם לפלסטינים. אם הם לא ירצו — זו בעייה שלהם.

**„אקט הבגנתי”
אינו מוכיח
שליטה או בעלות
על השטח”**

אנחנו לא צריכים לשאול אותם, אנחנו צריכים לתת להם. פיתרון חריצרי.

● אתה מוכן שיקימו מדינה פלסטינית?
שיקימו מדינה, מדוע לא? האוטונומיה שמסר מציע היא לא מדינה? אם הצבא יושב בירדן בכמה מאוזנים, זה נקרא שאנחנו שולטים? רק כשיש עוצר אנחנו שולטים בשכם. כרגע שאנחנו יוצאים משכם, כבר אין שליטה. זה לא שאני מחזיר להם שטחים — הם כבר נמצאים בשטח. הצבא צריך לרכא את המהומות, אבל זה לא יפתור את הבעיה. אני בעד יציאה מאזורים צפופים אוכלוסין. אותי לא מעניין מה הם יעשו שם.

● ואם תהיה שם לבנון שנייה?
אני לא אסטרטג גדול. אבל לצבא אסור להכתיב מדיניות. את המדיניות צריכה לקבוע הממשלה, והצבא צריך לשמור על אותה מדיניות. הצבא יצטרך לשמור על הגבול, ומה שקורה מעבר לו, לא מעניין אותי. תבין, אני רואה ליהודים, לא לערבים. אני לא בית-ספר למדעי המדינה.

● מדוע?
מפני שאת אף אחד לא מעניין גם מה קורה אצלנו. יש כאן אבסורד. כלפי העולם אנחנו רוצים להראות שיש לנו מוסר יהודי, כלפי פנים אין כל מוסר. המצב צריך להיות הפוך, שכאן

וגם במחשבה האישית שלי שזו הדרך. אבל החברה בהחלט משפיעה. מעולם לא חרטתי על דיגלי התיישבות בכל מחיר. גם היום הבעיה קיימת. מה מידת השפעת האידיאולוגיה לעומת החוק, ואיפה אנחנו עושים את הפשרה בין השניים.

● לאיזה זרם בגושי-אמונים אתה שייך?
לזרם המתון.

● ואיך זה בא לרדי ביטוי?
לא השתתפתי במיכצעים שידעתי שייצרו עימותים.

● היית בעד הפלישה לבית-ההרסה?
אין לי תשובה חרמשמעת, למרות שזה היה בית יהודי זה שנים. השאלה היא שאלה של תכונה, האם יש להקים מובלעת של יישוב יהודי כלב יישוב ערבי.

● והתשובה?
לא בכל מחיר. אני מודע למצב בשטח.

● אתה מקבל את רדך קביעת העובדות בשטח?
באופן סלקטיבי — כן.

● מה זאת אומרת?
אם ארגיש באופן אישי שעוכרה מסוימת תיצור מצב חיובי למדינה, אני בעד קביעת עובדות בשטח. הבעיה היא שבהרבה מקרים קביעת העובדות איננה לטובת העניין.

● אתה מבטל אפשרות של חיים בדרקיום עם ערביי האזור?
אני לא מבטל, אבל לאור הניסיון אני חושב שזה בלתי אפשרי. זה מאוד קשה. יש חששות משני הצדדים, קיים חוסר אמון. זהו תהליך ארוך הכרוך בהכרלים של מסורת ותרבות. אני לא בטוח שדרקיום צריך להתבטא כמגורים בכפיפה אחת.

● אתה חושב שגושי-אמונים חידד את הפילוג בעם?
התנועה היא תנועה חיובית. יתכן וחלק מהאישים, במיוחד הקיצוניים, תרמו לאווירה לא בריאה, בדיוק כמו הקיצוניים מהשאל. גם אם גושי-אמונים חידד את הפילוג בעם, לא זו היתה הכוונה.

בסוף שנות ה-60 התחילה ההתיישבות היהודית בגושי-עציון, אז נעשה הדבר בעיני דוד הממשלה. שלומית נולדה בגושי-עציון, ואך טיבעי היה הדבר שתוצה לחזור ולהתגורר במקום שבו נולדה. בניקבות לחצה עבר הזוג לגור ביישוב החדש אלון-שבות. הם היו בין הראשונים ביישוב. היום יש להם שבעה ילדים, הקרויים כולם על שמות יישובים בארץ. שני הילדים הגדולים משרתים היום בצה"ל.

● מדוע התיישבת בגושי-עציון?
לא הגעתי בגלל האידיאולוגיה ליישב את השטחים. האידיאולוגיה באה במשך הזמן. הגעתי לפני שהתחרדה השאלה של יישוב ארץ-ישראל, בגלל המקום, תנאי-החיים ורצונה של אשתי.

● כשהתחילה הפעילות של גושי-אמונים, הצטרפת אליהם?

כן. הייתי כנסס-הייסוד בכפר-עציון. הצטרפתי מתוך מניע אידיאולוגי. ידעתי שצריך ליישב ולהקים כמה שיותר יישובים. לא דיקדקתי במיקומם הגיאוגרפי.

● מהרגע שהצטרפת לגושי-אמונים היית בעד התנחלויות, גם אם הן היו בניגוד לחוק?
כן, תמכתי בהן. לא השתתפתי ולא הייתי פעיל, אבל תמכתי.

● מבחינתך לא היתה קיימת התנגדות בין האידיאולוגיה לבין החוק?
באותם הזמנים הרגשתי שמוטל עלינו להקים כמה שיותר יישובים. החוק אז לא היה ברור, והממשלה לא התנגדה בצורה חריפה. זה היה מעין מישחק מוסכם בין הצבא לבין המתנחלים.

● חשבת אז על התנגשות בין ההתנחלויות לבין יישובים ערביים צפופים?
לא, בהחלט לא. חשבתי שאסור להתיישב כלב אזורים ערביים צפופים, כמו חברון למשל.

● ומה חשבת שזה עלול ליצור?
חשבתי שהתיישבות מסוג כזה עלולה ליצור מתח, ואולי גם סכנה ליישובים היהודיים. לא

הבן ארנון והבת מוריה, המשרתים בצה"ל
אשתי והילדים קיצוניים ממני.

● איך אתה מתייחס להנהגה העוי מדת כיום בראש גושי-אמונים?
אני מאוד מוטרד מהמצב. אני מוטרד מה קיצוניות ומהתכתיבים לחברים. זו לא תנועה דמוקרטית. אני חושב שהם אנשים לא שקולים, אם אינם רואים את כל האופציות. הם מאמינים בגישה נאיביות קיצונית. זו לא הדרך היום. יש הבדל בין האמונה בדרך, לבין מודעות לחוסר היכולת לכצעה. גם אני מאמין שצריך להגיע

חשבתי כמושגים של דרקיום, וגם היום אני חושב כמושגים כאלה. הבעיה היא האם יש ליישוב היהודי מספיק מרחב-מחיה.

● ומה התשובה?
לא כלב יישובים ערביים.

● איך התפתח העניין האידיאולוגי, האם בהשפעת הנורמה של האנשים שבקרבם היית?
אני חושב שזה קשור גם כנורמה החברתית,